GENERALINIO ADVOKATO DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER IŠVADA,

pateikta 2007 m. lapkričio 27 d. [1]

I — Įžanga

1. *Consiglio di Stato* (Valstybės taryba, Italija) prašo Teisingumo Teismo priimti sprendimą pagal EB 234 straipsnį ir išaiškinti, ar 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvos 93/37/EEB dėl viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo [2] 30 straipsnio 4 dalis peržengia šią direktyvą ir taip pat reglamentuoja sutarčių, nepatenkančių į direktyvos taikymo sritį, sudarymą.

2. Teisingumo Teismas aiškino šią direktyvos nuostatą 2001 m. lapkričio 27 d. Sprendime *Lombardini ir Mantovani* [3] ir nustatė, jog „labai svarbu“, kad kiekvienas konkurso dalyvis, įtariamas pateikęs neįprastai mažos kainos pasiūlymą, turėtų galimybę išdėstyti savo poziciją ir pateikti visus reikiamus paaiškinimus (53 punktas).

3. Nagrinėjamo prašymo priimti prejudicinį sprendimą tikslas – nustatyti, ar ši pozityviosios teisės norma yra bendrasis Bendrijos teisinės sistemos principas, taikomas sudarant viešojo pirkimo sutartis nepaisant to, ar šios sutartys patenka į sektorinių direktyvų taikymo sritį [4].

4. *Consiglio di Stato* šį klausimą iškėlė labai specifiniame kontekste, t. y. nagrinėdamas nacionalinę priemonę, reikalaujančią automatiškai atmesti visus neįprastai mažos kainos pasiūlymus, kai sudaromos sutartys, kurių vertė mažesnė nei nustatytoji direktyvose. Šalia šios priemonės yra paplitusi praktika, pagal kurią tokių sutarčių atveju dalyviai daro įtaką sutarties sudarymo procedūros

1 — Originalo kalba: ispanų.

2 — OL L 199, p. 54.

3 — 2001 m. lapkričio 27 d. Sprendimas *Lombardini ir Mantovani*, C-285/99 ir C-286/99, Rink. p. I-9233.

4 — Be Direktyvos 93/37 dėl viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo, dar yra 1976 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 77/62/EEB (OL L 13, 1977, p. 1), su vėlesniais pakeitimais, padarytais 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyva 93/36/EEB (OL L 199, p. 1), reglamentavusi viešojo prekių pirkimo sutarčių sudarymą. Viešojo paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimą numatė 1992 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva 92/50/EEB (OL L 209, p. 1). Šios priemonės (iš dalies pakeistos 1997 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 97/52/EB (OL L 328, p. 1)) buvo konsoliduotos ir apjungtos į vieną priemonę: 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 134, p. 114).

rezultatui klasta [5], susitardami pateikti panašius pasiūlymus, kad būtų sukurta tam tikra anomalijos riba ir taip pašalinti kiti konkurso dalyviai.

5. Taigi nagrinėjamas prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra labai svarbus, nes yra susijęs su bendraisiais Bendrijos teisės principais, be to, jame pripažįstama, kad problemos sprendimas gali būti grindžiamas tik Bendrijos teisės nuostatomis. Norėdamas pateikti Italijos teismui naudingą atsakymą ir duoti jam galimybę išspręsti ginčą Teisingumo Teismas turi atsižvelgti į abi šias sritis.

II — Teisinis pagrindas

A — *Bendrijos teisė*

6. Įsisteigimo laisvė ir paslaugų teikimo laisvė yra įtvirtintos atitinkamai EB 43 ir EB 49 straipsniuose. 1971 m. liepos 26 d. Tarybos direktyva 71/305/EEB [6], pradėjusi derinti valstybių narių viešųjų pirkimų įstatymus, siekė pagrindinio tikslo, nurodyto jos pirmoje konstatuojamojoje dalyje, – tuo pat metu įgyvendinti abi šias laisves. Šia direktyva, taikoma tik toms sutartims, kurių vertė lygi arba didesnė nei 1 000 000 atsiskaitymo vienetų (aštunta konstatuojamoji dalis), buvo nustatyta, kad sutarčių sudarymo kriterijai yra mažiausia kaina arba ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas (29 straipsnio 1 dalis) ir, numatant, jog gali būti neįprastai mažos kainos pasiūlymų, kad tokie pasiūlymai gali būti atmesti, išklausius atitinkamų konkurso dalyvių paaiškinimus (29 straipsnio 5 dalis).

7. Aiškindamas pastarąją nuostatą Teisingumo Teismas nusprendė, kad pasiūlymas gali būti atmestas tik suteikus konkurso dalyviui galimybę paaiškinti šį pasiūlymą, kitaip tariant, po *inter partes* vertinimo procedūros; taigi automatinis atmetimas yra draudžiamas [7].

5 — Panašios gudrybės žinomos jau nuo senų senovės. „Odisėjoje“ (vertė Antanas Dambrauskas, „Vaga“, 1979) Homeras aprašo daugybę legendinio Odisėjo apgavysčių, pavyzdžiui, nuotykį iš devintosios knygos, kai Odisėjas nugirdė jį įkaitu laikiusį Polifemą ir įtikino šį milžiną, kad jo vardas yra Niekas. Sulaukęs, kol apgirtęs milžinas užmigs, Odisėjas įsmeigė įkaitintą smailiagalį alyvmedžio kamieną į vienintelę Polifemo akį. Girdėdami kiklopo pagalbos šūksnius kiti kiklopai klausė, kas jam darosi, kas jį puola. Į tai Polifemas atsakė, kad „Niekas mane žudo, ne jėga, o klasta“, taip juos suklaidindamas, kad šie neateitų į pagalbą.

6 — 1971 m. liepos 26 d. Tarybos direktyva 71/305/EEB dėl viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo (OL L 185, p. 5).

7 — Išvadą, kad draudžiama automatiškai atmesti pasiūlymus, remiantis matematiniais kriterijais (rezoliucinės dalies 1 punktas), Teisingumo Teismas padarė 1989 m. birželio 22 d. Sprendimo *Fratelli Costanzo*, 103/88, Rink. p. 1839, 16, 18 ir 19 punktuose. Ši teismų praktika buvo pakartota 1991 m. birželio 18 d. Sprendime *Donà Alfonso*, C-295/89, Rink. p. I-2967. Iki šių sprendimų dar buvo priimtas 1982 m. vasario 10 d. Sprendimas *Transporoute* (76/81, Rink. p. 417, 18 punktas).

8. Direktyva 71/305 ne kartą buvo iš esmės keičiama [8]; todėl šią direktyvą reikėjo konsoliduoti, ir tai buvo padaryta Direktyva 93/37, kuria taip pat buvo siekiama užtikrinti įsisteigimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas (antra konstatuojamoji dalis). Taikoma sutartims, kurių vertė ne mažesnė nei 5 000 000 ekiu (6 straipsnio 1 dalis), ir išlaikiusi iki jos taikytus sutarčių sudarymo kriterijus (30 straipsnio 1 dalis), ši Direktyva 93/37 30 straipsnio 4 dalyje su nedideliais pakeitimais atkartojo ankstesnės 29 straipsnio 5 dalies formuluotę:

„Jeigu dėl sutarties siūloma konkursui kaina pagal numatomus darbus yra neįprastai maža, prieš atmesdama tokius pasiūlymus, perkančioji organizacija raštu pareikalauja pateikti, jos nuomone, reikalingas pasiūlymo konkursui detales ir šią medžiagą patikrina atsižvelgdama į paaiškinimus.

Perkančioji organizacija gali atsižvelgti į paaiškinimus, kurie pagrįsti objektyviomis priežastimis, įskaitant statybos būdo ar pasirinkto techninio sprendimo ekonomiškumą arba konkurso dalyvio siūlomas ypač palankias darbų atlikimo sąlygas, arba jo siūlomo darbo originalumą.

Jeigu su sutartimi susijusiuose dokumentuose numatyta sudaryti rangos sutartį su rangovu, pasiūliusiu atlikti darbus už mažiausią kainą, perkančioji organizacija turi pranešti Komisijai apie atmestus pasiūlymus, kuriuose, jos nuomone, siūloma per maža darbų atlikimo kaina.

<…>“

9. Direktyva 2004/18, kurią valstybės narės turėjo perkelti iki 2006 m. sausio 31 d. (80 straipsnio 1 dalis), nuo 2004 m. kovo 31 d. (82 ir 83 straipsniai) panaikino Direktyvą 97/37. Sudarydama sutartis, kurių vertė yra mažiausiai 5 278 000 eurų (7 straipsnio c punktas) [9], perkančioji organizacija turi teisę atmesti neįprastai mažos kainos pasiūlymus po *inter partes* patikrinimo procedūros (55 straipsnio 1 ir 2 punktai).

B — *Italijos teisės aktai*

10. Direktyvos 97/37 30 straipsnio 4 dalis buvo perkelta į Italijos teisę 1994 m. vasario

8 — Vienas iš šių pakeitimų buvo susijęs su 29 straipsnio 5 dalimi, kuri 1989 m. liepos 18 d. Direktyva 89/440/EEB (OL L 210, p. 1) buvo išdėstyta naujoje redakcijoje.

9 — 2005 m. gruodžio 19 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 2083/2005 (OL L 333, p. 28) redakcija.

11 d. Įstatymo Nr. 109/94: Pagrindų įstatymo dėl viešųjų darbų [10], 21 straipsnio 1a dalimi, kuri buvo pridėta prie pirminės redakcijos 1995 m. birželio 2 d. Įstatymo Nr. 216/1995 7 straipsniu [11]. Pagal šią nuostatą:

„Sudarydama darbų pirkimo sutartis, kurių vertė yra lygi arba didesnė kaip 5 000 000 ekiu, vadovaudamasi 1 dalyje nurodytu mažiausios kainos kriterijumi atitinkama organizacija anomalijos požiūriu, kaip numatyta 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvos 93/37/EEB 30 straipsnyje, įvertina kiekvieną pasiūlymą, kuriame siūloma nuolaida yra lygi arba didesnė už visų priimtų pasiūlymų nuolaidų procentinės išraiškos aritmetinį vidurkį, neskaitant 10 % (suapvalinus iki didesnio sveiko skaičiaus) pasiūlymų, kuriuose atitinkamai siūloma didžiausia nuolaida ir mažiausia nuolaida, padidintą nuolaidų, viršijančių minėtą vidurkį, procentinės išraiškos vidutiniu aritmetiniu skirtumu.

Šiais tikslais viešojo administravimo institucija per 60 dienų nuo pasiūlymų pateikimo gali atsižvelgti tik į tuos paaiškinimus, kurie pagrįsti statybos būdo ar pasirinktų techninių sprendimų ekonomiškumu arba atitinkamo konkurso dalyvio turimomis ypač palankiomis sąlygomis, tačiau bet kuriuo atveju atmetami paaiškinimai, susiję su tais elementais, kurių mažiausia kaina yra nustatyta įstatymuose, reglamentuose arba administracinėse nuostatose arba kurių kaina gali būti nustatyta, remiantis oficialia informacija.

Pateikiant pasiūlymus, prie jų turi būti pridedami dokumentai, pagrindžiantys svarbiausias skelbime apie pirkimą arba kvietime dalyvauti nurodytų kainų sudėtines dalis, kartu sudarančias bent 75 % sutarties bazinės vertės.

Sudarydama viešojo darbų pirkimo sutartis, kurių vertė mažesnė nei Bendrijos nustatyta ribinė vertė, atitinkama organizacija automatiškai atmeta pasiūlymus, kuriuose siūloma nuolaida procentais yra lygi arba viršija pagal šios dalies pirmąją pastraipą nustatytą procentinę vertę. Automatinio atmetimo procedūra netaikoma, jeigu galiojančių pasiūlymų yra mažiau negu penki.“ [12]

10 — *Gazzeta Ufficiale della Repubblica Italiana* (toliau – GURI) Nr. 41, 1994 m. vasario 19 d., p. 5.

11 — GURI Nr. 127, 1995 m. birželio 2 d., p. 3. Šis teisės aktas priimtas patvirtinus, su pakeitimais, 1995 m. balandžio 3 d. Įstatymo galią turintį dekretą Nr. 101/1995 dėl skubių viešuosius darbus reglamentuojančių taisyklių (GURI Nr. 78, 1995 m. balandžio 3 d., p. 8).

12 — 1998 m. lapkričio 18 d. Įstatymo Nr. 415/1998 7 straipsniu nustatyta redakcija (GURI Nr. 284, 1998 m. gruodžio 4 d., paprastasis priedas, p. 5).

11. 2006 m. balandžio 12 d. Įstatymo galią turintis dekretas [13] perkelia į nacionalinę teisę Direktyvą 2004/18. Nuostatose, reglamentuojančiose neįprastai mažos kainos pasiūlymus (86–88 straipsniai), nebeliko Įstatymo Nr. 109/94 21 straipsnio 1a dalies paskutinės pastraipos.

III — Pagrindinės bylos

12. 2003 m. sausio 28 d. sprendimu *Comune di Torino* (Turino komuna) nusprendė *pro futuro* nebetaikyti Įstatymo Nr. 109/94 21 straipsnio 1a dalies ir neleisti automatiškai atmesti neįprastai mažos kainos pasiūlymų, kad sudarant komunos viešojo pirkimo sutartis, įskaitant neviršijančias Bendrijos ribos, tokie pasiūlymai būtų patikrinti pagal *inter partes* procedūrą, įtvirtintą Direktyvoje 93/37.

13. Italijos bendrovės *SECAP SpA* (byla C-147/06) ir *Santorso Soc. Coop. arl.* (byla C-148/06) dalyvavo dviejuose komunos skelbtuose viešojo pirkimo konkursuose dėl tam tikrų darbų atlikimo [14], kurių vertė neviršijo minėtos ribos. Skelbimuose apie pirkimą buvo nurodytas mažiausios kainos kriterijus, taip pat kad bus patikrinti neįprastai mažos kainos pasiūlymai, t. y. nurodyta, kad pagal 2003 m. sausio 28 d. sprendimą neįprastai mažos kainos pasiūlymai nebus automatiškai atmesti. Šių dviejų įmonių pateikti pasiūlymai pasirodė besą pirmaujantys tarp „įprastų“ pasiūlymų, tačiau prieš priimdamos sprendimą komunos institucija pareiškė, kad faktiškai galiojantys yra ir neįprastai mažos kainos pasiūlymai, todėl viešojo pirkimo sutartis sudarė su kitais konkurso dalyviais.

14. Abi šios įmonės pateikė ieškinius *Tribunale amministrativo regionale di Piemonte* (Pjemonto regioninis administracinis teismas), teigdamos, kad Įstatymo Nr. 109/94 21 straipsnio 1a dalis reikalauja atmesti neįprastai mažos kainos pasiūlymus ir draudžia viešojo sektoriaus subjektams prieš atmetant tokius pasiūlymus išklausyti konkurso dalyvių paaiškinimus ir nagrinėti jų pasiūlymus. *Tribunale amministrativo regionale di Piemonte* nepritarė šiems argumentams ir atmetė ieškinius, grįsdamas tuo, kad, jo nuomone, 21 straipsnio 1a dalis leidžia automatiškai atmesti neįprastai mažos kainos pasiūlymus, tačiau tą daryti nėra privaloma, o tai reiškia, kad niekas nedraudžia perkančiajai organizacijai išklausyti konkurso dalyvių paaiškinimų ir nagrinėti jų pasiūlymų.

15. Ieškovių apeliacinius skundus nagrinėjantis *Consiglio di Stato* pritaria jų argumentams ir atmeta regioninio teismo išaiškinimą. Vis dėlto *Consiglio di Stato* taip pat atsižvelgia į Bendrijos teisės reikalavimus,

13 — GURI Nr. 100, 2006 m. gegužės 2 d.

14 — Atitinkamai buvusių rūmų rekonstrukcija į jaunimo nakvynės namus (4 699 999 eurai) ir *Corso Francia* nuo *Piazza Statuto* iki *Piazza Bernini* aplinkos sutvarkymas (5 172 579 eurai).

kuriais remiasi Turino komuna, todėl pagal EB 234 straipsnį pateikė Teisingumo Teismui šiuos klausimus:

„1. Ar taisyklė, įtvirtinta Direktyvos 93/37/EEB 30 straipsnio 4 dalyje, arba panaši taisyklė, įtvirtinta Direktyvos 2004/18/EB 55 straipsnio 1 ir 2 dalyse (kai taikytina pastaroji nuostata), kad jeigu pasiūlymų kaina pagal numatomus darbus yra neįprastai maža, prieš atmesdama tokius pasiūlymus perkančioji organizacija raštu pareikalauja pateikti, jos nuomone, reikalingus išsamius duomenis apie pasiūlymo sudėtines dalis ir jas patikrina atsižvelgdama į pateiktus pagrindžiančius dokumentus, yra pagrindinis Bendrijos teisės principas?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai: ar taisyklė, įtvirtinta Direktyvos 93/37/EEB 30 straipsnio 4 dalyje, arba panaši taisyklė, įtvirtinta Direktyvos 2004/18/EB 55 straipsnio 1 dalyje (kai taikytina pastaroji nuostata), kad jeigu pasiūlymų kaina pagal numatomus darbus yra neįprastai maža, prieš atmesdama tokius pasiūlymus perkančioji organizacija raštu pareikalauja pateikti, jos nuomone, reikalingus išsamius duomenis apie pasiūlymo sudėtines dalis ir jas patikrina atsižvelgdama į pateiktus pagrindžiančius dokumentus, nors ir neturi pagrindinio Bendrijos teisės principo požymių, vis dėlto yra numanomas konkurencijos principo, nagrinėjamo kartu su administracinio skaidrumo ir nediskriminavimo dėl pilietybės principais, rezultatas arba iš šių principų išvestas principas, ir ar todėl ši taisyklė yra tiesiogiai taikoma bei viršesnė už galimas su ja nesuderinamas valstybės narės priimtas nacionalines nuostatas, reglamentuojančias viešojo darbų pirkimo sutarčių sudarymo procedūras, kurioms Bendrijos teisė tiesiogiai netaikoma?“

IV — Procedūra Teisingumo Teisme

16. 2006 m. gegužės 10 d. Teisingumo Teismo pirmininkas sujungė abi šias bylas, nes sutampa jų dalykas.

17. Įmonės ieškovės pagrindinėje byloje, Turino komuna, Austrijos, Prancūzijos, Vokietijos, Italijos, Lietuvos, Nyderlandų ir Slovakijos vyriausybės ir Komisija pateikė rašytines pastabas, kuriose išdėstytos nuomonės skiriasi, tačiau kurias galima sugrupuoti į dvi kategorijas. Pirmajai kate-

gorijai priskirtinos Lietuvos, Slovakijos [15] ir Komisijos pastabos, kuriose palaikoma Turino komunos pozicija. Antrajai kategorijai priskirtinos kitų bylos šalių pastabos, kuriose siūloma, kad į klausimus, dėl kurių pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, būtų atsakyta neigiamai. 2007 m. spalio 25 d. posėdyje žodines pastabas pateikė *Santorso Soc. coop. arl*, Turino komunos, Vokietijos, Italijos ir Lietuvos vyriausybių, o taip pat Komisijos atstovai.

V — Klausimų, dėl kurių pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, vertinimas

18. Faktiškai *Consiglio di Stato* pateiktus du klausimus galima sutrumpinti iki vieno klausimo, kuriuo siekiama nustatyti, ar sutartims, nepatenkančioms į direktyvos taikymo sritį, yra taikoma Direktyvos 93/37 30 straipsnio 4 dalis, reikalaujanti, kad, prieš priimant sprendimą atmesti neįprastai mažos kainos pasiūlymus, jie būtų įvertinti per *inter partes* procedūrą. Kitaip tariant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs nacionalinis teismas klausia, ar sudarant tokias sutartis 30 straipsnio 4 dalis draudžia valstybėms narėms numatyti automatinį tokios rūšies pasiūlymų atmetimą.

15 — Nors ir su tam tikrais niuansais, kiek tai susiję su Lietuvos ir Turino komunos pozicijomis, turint omenyje, kad palaikydama neigiamą atsakymą į pirmąjį klausimą Slovakijos vyriausybė atsisako Direktyvos 93/37 30 straipsnio 4 dalies nuostatą atskirti nuo Sutartyje įtvirtintų principų, tuo visiškai pritardama komunos sprendimui.

19. Todėl norint nustatyti, ar ši taisyklė yra pirminės Bendrijos teisės dalis ir todėl peržengia Direktyvą 93/37, reikėtų išnagrinėti jos pobūdį.

A — *Išeities taškas*

20. Analizę galima grįsti tvirtais pagrindais, tiesiogiai įtvirtintais mano jau nagrinėtoje teismų praktikoje [16]. Viešojo pirkimo sutarčių sudarymo procedūros, kurios dėl įvairių (kiekybinių arba konceptualių) priežasčių nepatenka į atitinkamų direktyvų taikymo sritį, vis tiek neišvengia Bendrijos teisinės sistemos poveikio, nes neapeinamomis kliūtimis tampa pagrindiniai šios sistemos principai, ypač pagrindinės judėjimo laisvės.

21. Šią idėją, deklaruojamą Direktyvos 2004/18 antroje konstatuojamojoje dalyje [17],

16 — 2006 m. lapkričio 8 d. išvados byloje *Komisija prieš Italiją*, C-412/04, šiuo metu nagrinėjamoje Teisingumo Teisme, 44–47 punktai.

17 — „Sutartys, sudarytos valstybėse narėse valstybės, regioninės ar vietos valdžios institucijų arba kitų viešosios teisės reguliuojamų subjektų vardu, turi atitikti Sutartyje numatytus principus, ypač laisvo prekių judėjimo, įsisteigimo laisvės ir laisvo paslaugų judėjimo, bei iš jų kylančius principus, pavyzdžiui, lygiateisiškumo, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principus. <...>“

gerai patvirtina Teisingumo Teismo metraščiai [18]. 2000 m. gruodžio 7 d. Sprendime *Telaustria ir Telefonadress* [19] Teisingumo Teismas konstatavo, kad perkančiosios organizacijos privalo laikytis Sutarties nuostatų, sudarydamos sutartis, kurios nepatenka į sektorinių direktyvų taikymo sritį (60 punktas) [20]. Ši praktika buvo dar kartą pakartota 2002 m. birželio 18 d. Sprendime *HI* (47 punkte) [21], o visai neseniai pakankamai natūraliai ir nesiremiant ankstesniais sprendimais – 2005 m. liepos 21 d. Sprendime *Coname* [22].

22. Be to, 2001 m. gruodžio 3 d. Nutartyje *Vestergaard* [23] Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vien aplinkybė, jog šiose direktyvose numatytos konkrečios ir griežtos procedūros nėra tinkamos mažos vertės viešųjų pirkimų sutarčių atveju, nereiškia, kad pastarosios nepatenka į Bendrijos teisės taikymo sritį, nes iš tiesų jos privalo atitikti Sutartį (19–21 punktai) [24], jeigu kitose valstybėse narėse įsisteigę ūkio subjektai turi interesą šių sutarčių atžvilgiu [25]. Teisingumo Teismas laikėsi lygiai tokios pačios pozicijos 2005 m. spalio 20 d. Sprendime *Komisija prieš Prancūziją* [26] (33 punktas).

23. Finansinės ribos, kurią viršijančioms sutartims taikomos viešojo pirkimo direktyvos, nustatymas yra pagrįstas vienintele prielaida, t. y. kad nedidelės vertės sutartys yra neįdomios už valstybės ribų įsisteigusiems ūkio subjektams; taigi tokios sutartys neturi Bendrijos aspekto. Vis dėlto šią prielaidą galima paneigti pateikus priešingų įrodymų, ir todėl, kaip rašytinėse pastabose teigia Komisija, reikia turėti omenyje, kad nedidelės vertės sutartis irgi gali būti įdomi kitų valstybių narių subjektams, pavyzdžiui, dėl to, jog sutarties vykdymo vieta yra netoli jų įsisteigimo valstybės, arba dėl to, kad tokia sutartis duotų naudos šių subjektų komercinei strategijai.

18 — O taip pat Komisijos, ypač Komisijos aiškinamasis komunikatas dėl Bendrijos teisės, taikomos sudarant sutartis, kurioms netaikomos arba tik iš dalies taikomos viešųjų pirkimų direktyvos (OL C 179, 2006, p. 2, žr. ypač p. 5 ir 6).

19 — 2000 m. gruodžio 7 d. Sprendimas *Telaustria ir Telefonadress*, C-324/98, Rink. p. I-10745.

20 — Šioje byloje – į 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyvos 93/38/EEB dėl subjektų, vykdančių savo veiklą vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo (OL L 199, p. 84), kurią pakeitė 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/17/EB (OL L 134, p. 1), taikymo sritį.

21 — 2002 m. birželio 18 d. Sprendimas *HI*, C-92/00, Rink. p. I-5553. Iš tiesų šis sprendimas buvo susijęs ne su sutartimi, nepatenkančia į kurios nors direktyvos taikymo sritį, o su procedūra, nenumatyta atitinkamoje nuostatoje. Pagal Sutartį sprendimas atsiimti kvietimą pateikti pasiūlymus gali būti skundžiamas, tačiau toks reikalavimas nebuvo atspindėtas 1989 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyvoje 89/665/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, susijusių su peržiūros procedūrų taikymu sudarant viešojo prekių pirkimo ir viešojo darbų pirkimo sutartis, derinimo (OL L 395, p. 33), iš dalies pakeistoje Direktyva 92/50.

22 — 2005 m. liepos 21 d. Sprendimas *Coname*, C-231/03, Rink. p. I-7287. Šio sprendimo 16 punkte Teisingumo Teismas priminė, kad tokių koncesijos sutarčių (kai viešosios dujų paskirstymo paslaugos valdymas suteikiamas bendrovei, kurios kapitalas daugiausia yra viešas) sudarymo nereglamentuoja nė viena direktyva, reguliuojanti viešojo pirkimo sutarčių sritį. Kadangi tokio teisės akto nėra, koncesijų suteikimo pasekmės pagal Bendrijos teisę turi būti nagrinėjamos atsižvelgiant į pirminę teisę, ypač į Sutartyje nustatytas pagrindines laisves. Lygiai tokio paties požiūrio Teisingumo Teismas laikėsi 2005 m. spalio 13 d. Sprendimo *Parking Brixen*, C-458/03, Rink. p. I-8585, 46 punkte ir 2006 m. balandžio 6 d. Sprendimo *ANAV*, C-410/04, Rink. p. I-3303, 18 punkte.

23 — 2001 m. gruodžio 3 d. Nutartis *Vestergaard*, C-59/00, Rink. p. I-9505.

24 — Šioje nutartyje Teisingumo Teismas konstatavo, kad EB 28 straipsniui prieštarauja sąlygos, be jokių papildomų paaiškinimų reikalaujančios naudoti tam tikro prekės ženklo produktus, įtraukimas į nedidelės vertės viešųjų darbų sutarties pirkimo dokumentus.

25 — Sprendimo *Coname* 20 punktas, aiškinamas *a contrario sensu*.

26 — 2005 m. spalio 20 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją*, C-264/03, Rink. p. I-8831.

24. Taigi ši kiekybinė riba tarnauja tik kaip gairė, todėl darytina išvada, kad niekas nedraudžia pripažinti kitų valstybių narių interesą nedidelės vertės sutarčių atžvilgiu ir taip leisti atsirasti veiksniui, kuris sukelia Bendrijos teisės ir jos tikslų taikymą. Atsižvelgiant į tai, tokių sutarčių sudarymo procedūros, turinčios, nepaisant jų riboto poveikio, ir europinį aspektą, turi atitikti Sutartyje įtvirtintus principus, be abejo, nepamirštant, kad sutartys, kurių vertė viršija direktyvose nustatytąsias sumas, turi atitikti griežtesnes suderintas nuostatas [27].

25. Viena iš tokių nuostatų, t. y. Direktyvos 93/37 30 straipsnio 4 dalis, kuri yra taikytina ginčams pagrindinėse bylose *ratione temporis* ir kurią atkartoja Direktyvos 2004/18 55 straipsnio 1 ir 2 dalys, draudžia automatiškai atmesti neįprastai mažos kainos pasiūlymus. *Consiglio di Stato* teiraujasi, ar ši nuostata yra pagrindinė Bendrijos teisės taisyklė, ar bent jau konkurencijos principo, nagrinėjamo kartu su administracinio skaidrumo ir nediskriminavimo dėl pilietybės principais, kurių turi būti laikomasi sudarant sutartis, nepatenkančias į šių direktyvų taikymo sritį, rezultatas.

27 — Žr. Direktyvos 2004/18 antros konstatuojamosios dalies antrąjį sakinį.

B — *Neprilygsta pagrindiniam principui...*

26. Mano minėtoje teismų praktikoje vartojamos sąvokos „pagrindinis principas“ arba „pagrindinė norma“ turi labai specifinę reikšmę. Jos nenurodo jokių Sutartyje slypinčių vertybinių elementų ar kokių nors priemonių, priimtų siekiant šios Sutarties tikslų; iš tiesų jų padėtis yra maždaug per vidurį tarp šių dviejų kraštutinumų, pačioje pirminės teisės raidėje, kurioje Bendrijos „steigėjai“ įtvirtino bendrai siekiamus tikslus ir pagrindines priemones jiems pasiekti. Jau vien paviršutiniškai pažvelgus į EB 2 ir EB 3 straipsnius paaiškėja, kad jie yra susiję su neribojamu asmenų, prekių, paslaugų ir kapitalo judėjimu, kuriuos garantuoja atitinkamos judėjimo laisvės (EB 23, EB 43 ir EB 49 straipsniai), o taip pat su bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės draudimu (EB 12 straipsnis), kuris yra horizontalus principas, neatskiriamas nuo bet kurio kelių valstybių integracijos projekto.

27. Šis požiūris, panašus į tą, kuris įtvirtintas Direktyvos 2004/18 antroje konstatuojamojoje dalyje, taip pat yra pastebimas ir mano minėtuose Teisingumo Teismo sprendimuose. Sprendime *Telaustria ir Telefonadress* Teisingumo Teismas rėmėsi nediskriminavimo dėl pilietybės principu (60 punktas), sprendime *HI* Teisingumo

Teismas nurodė įsisteigimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas (42 ir 47 punktai), nutartyje *Vestergaard* kaip *ratio decidendi* Teisingumo Teismas rėmėsi laisvu prekių judėjimu (21 punktas), o sprendime *Coname* tam, kad uždraustų netiesioginę diskriminaciją dėl pilietybės, Teisingumo Teismas vėlgi rėmėsi EB 43 ir EB 49 straipsniais.

28. Neabejotina, kad Sutarties „pagrindiniai principai“, galintys riboti valstybių narių galias sudarant sutartis, nepatenkančias į sektorinėse direktyvose įtvirtintų suderintų nuostatų taikymo sritį, sutampa su šių direktyvų preambulėse nurodytais principais, kuriems Teisingumo Teismas skiria ypatingą dėmesį.

29. Be to, ši aplinkybė neturėtų nieko stebinti, nes, kaip paaiškina Direktyvos 2004/18 antra konstatuojamoji dalis, šios direktyvos nuostatos yra pagrįstos minėtais pagrindiniais principais. Iš tiesų šiose direktyvose siekiama riboto tiesioginio tikslo, t. y. suderinti procedūras, kurias reglamentuoja sektorinės direktyvos, ir taip paskatinti veiksmingos konkurencijos viešojo pirkimo sutarčių srityje vystymąsi [28], kad būtų užtikrintos pagrindinės Europos integraciją pagrindžiančios laisvės. Kalbant dar konkrečiau, siekiama pašalinti judėjimo laisvės kliūtis ir apsaugoti valstybės narės subjektų, norinčių parduoti savo prekes arba paslaugas perkančiosioms organizacijoms kitose valstybėse narėse, interesus [29].

30. Jeigu pažiūrėtume iš kitos pusės, paaiškėtų, jog siekiama dvejopo tikslo: išvengti, kad pirmenybė būtų teikiama nacionaliniams konkursų dalyviams (angl. k. *buy national*), ir užtikrinti, kad už sutarties sudarymą atsakinga organizacija vadovautųsi tik ekonominiais sumetimais [30] (taigi pagrindinis sutarties sudarymo kriterijus visada bus mažiausia kaina arba ekonomiškai naudingiausias pasiūlymas).

31. Šiomis aplinkybėmis į pirmąjį klausimą galima atsakyti tik neigiamai, nes sudarant viešojo darbų pirkimo sutartį automatinis neįprastai mažos kainos pasiūlymų atmetimas neprieštarauja jokiam pagrindiniam Sutarties principui. Nei pagrindinės laisvės, nei diskriminacijos draudimas nereikalauja, kad absoliučiai visais atvejais prieš nusprendžiant, ar priimti tokį pasiūlymą, jį pateikęs

28 — Sprendimo *Fratelli Costanzo* 18 punktas.

29 — 1998 m. lapkričio 10 d. Sprendimo *BFI Holding*, C-360/96, Rink. p. I-6821, 41 punktas, 2000 m. spalio 3 d. Sprendimo *University of Cambridge*, C-380/98, Rink. p. I-8035, 16 punktas, ir 2001 m. vasario 1 d. Sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-237/99, Rink. p. I-939, 41 punktas.

30 — 1998 m. sausio 15 d. Sprendimo *Mannesmann Anlagenbau Austria ir kiti*, C-44/96, Rink. p. I-73, 33 punktas, sprendimo *BFI Holding* 42 punktas; sprendimo *University of Cambridge* 17 punktas ir sprendimo *Komisija prieš Prancūziją*, C-237/99, 42 punktas.

konkurso dalyvis turėtų galimybę būti išklausytas.

32. Taip yra ypač todėl, kad, kaip diktuoja logika, šioje srityje turėtų veikti veiksmingumo principas, taikomas ir Bendrijos viešųjų pirkimų teisės srityje. Pagaliau, tokio veiksmingumo reikalauja ir viešasis interesas, nes tam tikrais atvejais garantijomis perkrautos atrankos procedūros tempas mažina jos veiksmingumą [31].

34. Aš jau esu pažymėjęs, kad sprendime *Lombardini ir Mantovani* Teisingumo Teismas šioje nuostatoje įtvirtintą procedūrą pripažino „labai svarbia“ [32]. Tokį apibūdinimą pagrindžia įsitikinimas, kad neįprastai mažos kainos pasiūlymų *inter partes* patikrinimo procedūra yra esminė siekiant efektyvios konkurencijos viešųjų pirkimų srityje ir užtikrinant laisvą judėjimą, o tai, kaip esu nurodęs išvadoje šiose sujungtose bylose, suponuoja, kad konkurso dalyviams turi būti sudarytos galimybės viešajame pirkime dalyvauti lygiomis sąlygomis ir be jokios diskriminacijos (24 punktas).

C — *...tačiau yra daugiau nei pozityviosios teisės taisyklė*

1. Numanomi principai

35. Kaip Teisingumo Teismas pripažino 1999 m. lapkričio 18 d. Sprendime *Unitron Scandinavia ir 3-S*, diskriminacijos, ypač dėl pilietybės, draudimas apima skaidrumo pareigą, kuria siekiama kiekvienam potencialiam viešojo pirkimo konkurso dalyviui užtikrinti pakankamą viešumo laipsnį, leidžiantį atverti rinką konkurencijai ir kontroliuoti viešųjų pirkimų procedūrų nešališkumą (31 ir 32 punktai) [33].

33. Direktyvos 93/37 30 straipsnio 4 dalis nėra nuostata, įkūnijanti teisės aktų leidėjo diskreciją (ar galbūt net užgaidą) ir neturinti jokio ryšio su realiu pasauliu, kurios teisės aktų leidėjas galėjo visai nepriimti.

31 — Mano išvados byloje *Lombardini ir Mantovani* 30 punktas.

32 — Teisingumo Teismas šiame sprendime pažymėjo, kad jau iš pačios šios nuostatos formuluotės aišku, jog perkančioji organizacija turi pareigą identifikuoti įtartinus pasiūlymus, suteikti atitinkamoms įmonėms galimybę įrodyti savo pasiūlymų tikrumą, įvertinti pateiktų paaiškinimų esmę ir priimti sprendimą, ar priimti šiuos pasiūlymus, ar atmesti (55 punktas).

33 — 1999 m. lapkričio 18 d. Sprendimas *Unitron Scandinavia ir 3-S*, C-275/98, Rink. p. I-8291. Lygiai tokią pačią nuomonę Teisingumo Teismas pateikė sprendimo *Telaustria ir Telefonadress* 61 ir 62 punktuose ir sprendimo *Parking Brixen* 49 punkte.

36. Tokiomis aplinkybėmis natūraliai kyla *Consiglio di Stato* prašyme priimti prejudicinį sprendimą pateiktas klausimas, ar Direktyvos 93/37 30 straipsnio 4 dalis, nors ir neįtvirtina pagrindinio Bendrijos teisės principo, vis dėlto yra viena iš neišvengiamų jo pasekmių, kurios yra privalomos viešojo pirkimo sutartims nepaisant to, ar tokios sutartys patenka į atitinkamų direktyvų taikymo sritį, jeigu dėl šių sutarčių kyla Bendrijos interesas.

37. Kitaip tariant, jeigu automatinis neįprastai mažos kainos pasiūlymų atmetimas prieštarauja pirmiau minėtoms pasekmėms, ar galima ginčijamą taisyklę taikyti sutartims, nepatenkančioms į Direktyvos 97/37 taikymo sritį?

2. Konkurso dalyviai ir neįprastai mažos kainos pasiūlymo sąvoka

38. Neįprastai mažos kainos pasiūlymo sąvoka yra sudaryta ne iš abstrakčių požymių, o atsižvelgiant į būsimąją sutartį ir nagrinėjamus darbus [34]. Taigi ši sąvoka turi neapibrėžtos teisinės sąvokos požymių, kuri iš pirmo žvilgsnio gali pasirodyti esanti netiksli, tačiau ją galima išsiaiškinti, remiantis konkrečios sutarties pobūdžiu.

39. Šis aspektas yra kur kas akivaizdesnis Italijos sistemoje, kuri apibrėžia šią sąvoką, atsižvelgdama į sutarties dalyką ir į įvairių pasiūlymų vertę, pritaikydama matematinę formulę neįprastai mažos kainos ribai nustatyti.

40. Konkurso dalyviai, sužinoję apie būsimąją sutartį ir jos pobūdį iš viešo skelbimo, savo pasiūlymus parengia slapčia, todėl kiekvienas iš jų žino tik savojo pasiūlymo detales. Apskritai, atsižvelgiant į tai, kad sistema pirmenybę teikia mažiausios kainos arba ekonomiškai naudingiausiam pasiūlymui, labai mažos kainos pasiūlymai būtent ir yra teikiami, siekiant pasiūlyti mažiausią kainą, net jeigu taip sumažėtų atitinkamos įmonės pelnas.

41. Todėl visos šalys vienodai rizikuoja, kad atplėšus antspauduotus vokus jų pasiūlymas bus pripažintas neįprastai mažos kainos pasiūlymu.

42. Tačiau ši pusiausvyra sutrinka, jeigu vienas arba keli konkurso dalyviai turi informacijos, galinčios daryti įtaką neįprastai mažos kainos ribai, ir šitaip sugriauna taip reikalingą lygybę.

34 — Mano išvados byloje *Lombardini ir Mantovani* 32 punktas.

3. Suderinti veiksmai pateikiant pasiūlymus

43. Atsižvelgdamas į Turino komunos nurodytas tariamas faktines aplinkybes *Consiglio di Stato* apibrėžia scenarijų, kurį turi įvertinti Teisingumo Teismas ir pagal kurį Įstatymo Nr. 109/94 21 straipsnio 1a dalyje reikalaujamas automatinis pernelyg didelių nuolaidų atmetimas skatina slaptus įmonių susitarimus, *ex ante* darančius įtaką atrankos proceso rezultatui.

44. Tokioje situacijoje Bendrijos teisė nelieka nuošalyje.

45. Akivaizdu, kad, atsižvelgus į minėtos nuostatos pirmosios pastraipos objektyvų pobūdį, automatinis neįprastai mažos kainos pasiūlymų atmetimas pagal šią nuostatą pats savaime nėra diskriminuojantis. Išvadoje *Lombardini ir Mantovani* aš nurodžiau, kad Italijos teisė numato matematine formule pagrįstą automatinę sistemą, pagal kurią kiekvienai sutarčiai nustatoma neįprastai mažos kainos riba, nuo kurios pasiūlymas pripažįstamas neįprastai mažos kainos pasiūlymu. Visiems pareiškėjams sudaromos vienodos sąlygos ir nė viena šalis neturi pranašumo teikdama pasiūlymą (33 ir 35 punktai). Taigi automatinis neįprastai mažos kainos pasiūlymų atmetimas, nesuteikiant atitinkamoms šalims galimybės pateikti paaiškinimus, nieko nediskriminuoja.

46. Tačiau situacija skiriasi, jeigu dėl slaptų susitarimų grupė įmonių, paprastai veikianti sutarties teritorinėje rinkoje, slapčia susimoko viena su kita pateikti beveik identiškus, labai mažai besiskiriančius pasiūlymus, todėl šių susitarimų šalimis nesančių konkurentų pasiūlymai bus priskirti prie neįprastai mažos kainos pasiūlymų ir jie neturės galimybės pareikšti jokių paaiškinimų arba pateikti įrodymų apie savo pasiūlymo realumą.

47. Taigi tokie veiksmai pažeidžia tokius viešiesiems pirkimams taikomus Bendrijos principus, kaip antai skaidrumas ir sąžininga konkurencija, nes jeigu nepalankioje padėtyje atsidūrę konkurso dalyviai yra įsisteigę kitose valstybėse narėse, norint išvengti Sutartyje draudžiamos diskriminacijos jiems turi būti suteikta galimybė paaiškinti savo poziciją. Posėdyje nagrinėjamoje byloje dėl prejudicinio sprendimo Turino komuna pareiškė, kad priėmus sprendimą netaikyti nacionalinės teisės nuostatos smarkiai sumažėjo pasiūlymų, teikiamų siekiant iškraipyti konkurenciją, skaičius.

48. Trumpai tariant, pirmiau nurodyti principai reikalauja, kad vykdydamos viešojo

pirkimo procedūras, dėl kurių kyla Bendrijos interesas, perkančiosios organizacijos pasikeistų nuomonėmis su įmonėmis, kurių pasiūlymai buvo priskirti neįprastai mažos kainos pasiūlymams, ir atsižvelgtų į šių įmonių argumentus. Todėl šie principai draudžia nacionalines nuostatas, pagal kurias sudarant sutartis, kurių vertė yra mažesnė nei sektorinėse direktyvose nustatyta riba, reikalaujama automatiškai atmesti tokius pasiūlymus, nesuteikiant atitinkamoms šalims galimybės būti išklausytoms.

4. Teisė į gerą administravimą

49. Prie išdėstytosios objektyvios ir abstrakčios nuomonės, peržengiančios atskirus atrankos procese dalyvaujančių įmonių interesus, reikia pridurti dar kitą, subjektyvią nuomonę, pagal kurią ypač didelė reikšmė teikiama šių įmonių teisėms, ypač teisei į galimybę būti išklausytoms vykdant administracines procedūras.

50. Teisė į galimybę būti išklausytam yra tiesiogiai numatyta visų valstybių narių teisinėse sistemose ir sudaro dalį teisės į gerą administravimą, įtvirtintos Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos [35] V skyriuje „Piliečių teisės“ esančiame 41 straipsnyje. Šio straipsnio 2 dalyje pripažįstama kiekvieno asmens teisė būti išklausytam prieš taikant jam nepalankią individualią priemonę.

51. Chartija, kurios reikšmę visai neseniai paaiškino Teisingumo Teismas (ypač 2006 m. birželio 27 d. Sprendime *Parlamentas prieš Tarybą* [36] ir 2007 m. gegužės 8 d. Sprendime *Advocaten voor de Wereld* [37]), reikalauja, kad prieš pašalinant konkurso dalyvį jam būtų suteikta galimybė išdėstyti savo nuomonę ir įtikinti perkančiąją organizaciją, kad jo pasiūlymas yra realus.

52. Pritariu Komisijai, kad atskirai aiškinama ši teisė nereiškia, jog įmonei, tariamai pateikusiai neįprastai mažos kainos pasiūlymą, visada turi būti suteikta galimybė pateikti paaiškinimus, nes iš esmės tokiai įmonei ir taip jau yra teikiama apsauga, pasireiškianti nešališku pasiūlymų nagrinėjimu, remiantis iš anksto nustatytais, objektyviais ir nediskriminuojančiais kriterijais. Tačiau konkurso dalyvis, kuris gali būti pašalintas dėl kitų šalių slaptų susitarimų, atsiduria nepalankioje padėtyje, kuri yra dar nepalankesnė, jeigu jam neleidžiama pateikti paaiškinimų.

35 — OL C 364, 2000, p. 1.

36 — 2006 m. birželio 27 d. Sprendimas *Parlamentas prieš Tarybą*, C-540/03, Rink. p. I-5769.

37 — 2007 m. gegužės 8 d. Sprendimas *Advocaten voor de Wereld*, C-303/05, Rink. p. I-3633. Žr. dėl Chartijos pobūdžio mano išvados šioje byloje 76–79 punktus.

53. Taigi teise būti išklausytam administracinėse institucijose galima remtis ginčijant automatinį neįprastai mažos kainos pasiūlymų atmetimą, nes, kaip aš jau nurodžiau, sąvoka „neįprastai maža kaina“ yra neapibrėžta teisinė koncepcija, kuriai kiekvienu atveju būtina suteikti konkretų turinį, remiantis konkrečiomis kandidatų ypatybėmis.

54. Atsižvelgiant į tai, teisė į gerą administravimą liudija prieš draudimą taikyti *inter partes* procedūrą tikrinant pasiūlymus iki sprendimo dėl esmės priėmimo, ir lygiai tas pat pasakytina apie sutartis, nepatenkančias į sektorinių direktyvų taikymo sritį, nes tai reikštų garantijų, įtvirtintų vadinamosiose „teisinės gynybos priemonių“ direktyvose [38], susilpninimą.

5. Valstybių narių diskrecija

55. Remiantis tuo, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Bendrijos teisė draudžia nacionalinius teisės aktus, pagal kuriuos perkančiosios organizacijos privalo automatiškai atmesti neįprastai mažos kainos pasiūlymus sudaryti viešojo pirkimo sutartis, nepatenkančias į viešojo pirkimo sutarčių sudarymo tvarką derinančių direktyvų taikymo sritį. Atvirkščiai, pagal Bendrijos teisę tokioms organizacijoms turi būti suteikta galimybė, atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes, nuspręsti, ar reikėtų išklausyti kandidatus ir, taikant *inter partes* procedūrą, patikrinti jų pasiūlymų sudėtines dalis [39].

56. Vis dėlto valstybėms narėms suteikiama veiksmų laisvė reiškia, kad jos neprivalo eiti tuo keliu, kuris numatytas Direktyvos 93/37 30 straipsnio 4 dalyje, ir, laikantis ekvivalentiškumo ir veiksmingumo principų, leidžia pačioms nuspręsti, kaip saugoti privatiems asmenims Bendrijos teisinės sistemos suteiktas teises, t. y. šios procedūros negali būti mažiau palankios nei tos, kurios taikomos nacionaliniuose teisės aktuose suteiktoms teisėms apsaugoti, ir neturi būti tokios, kad pasiekti numatytą tikslą taptų labai sudėtinga arba praktiškai neįmanoma [40].

38 — Minėta Direktyva 89/665 ir 1992 m. vasario 25 d. Tarybos direktyva 92/13/EEB dėl įstatymų ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių Bendrijos taisyklių taikymą viešųjų pirkimų tvarkai vandens, energetikos, transporto ir telekomunikacijų sektoriuose, suderinimo (OL L 76, p. 14).

39 — 2004 m. spalio 7 d. Sprendime *Sintesi*, C-247/02, Rink. p. I-9215, Teisingumo Teismas pripažino negaliojančia nacionalinės teisės nuostatą, kuri nustatė perkančiosioms organizacijoms vienintelį kriterijų, kuriuo vadovaujantis sudaromos viešojo darbų pirkimo sutartys, ir taip atėmė iš šių organizacijų galimybę atsižvelgti į atskirų sutarčių pobūdį ir ypatumus ir pasirinkti kriterijų, kuris geriausiai tiktų siekiant užtikrinti laisvą konkurenciją ir geriausio pasiūlymo pasirinkimą (40 punktas).

40 — Pagal nusistovėjusią teismų praktiką, pirmąjį kartą išreikštą 1976 m. gruodžio 16 d. Sprendime *Rewe*, 33/76, Rink. p. 1989.

VI — Išvada

57. Atsižvelgdamas į išdėstytus samprotavimus, siūlau Teisingumo Teismui į klausimus, dėl kurių *Consiglio di Stato* pateikė prašymą priimti prejudicinį sprendimą, atsakyti taip:

„Laisvos konkurencijos, administracinio skaidrumo ir nediskriminacijos dėl pilietybės principai, kuriais pagrįsta Bendrijos viešųjų pirkimų teisė, o taip pat teisė į gerą administravimą, draudžia nacionalinius teisės aktus, kurie sudarant viešojo pirkimo sutartis, nepatenkančias į šią sferą reglamentuojančių direktyvų taikymo sritį, įpareigoja perkančiąją organizaciją automatiškai atmesti neįprastai mažos kainos pasiūlymus ir nenumato jokios *inter partes* patikrinimo procedūros“.